

İŞİD Nasıl Savaşır: Irak, Suriye, Libya ve Mısır'da Askerî Taktikler

Omar Ashour, Edinburgh, Scotland, UK: Edinburgh University Press, ISBN: 9781474438223, s. 256, £14.99.

Değerlendirmeyi Yapan: Yusuf Can Ayaz*

Geliş tarihi: 10/06/2022

Kabul tarihi: 10/06/2022

Atıf: Ayaz, Y., "İŞİD Nasıl Savaşır: Irak, Suriye, Libya ve Mısır'da Askerî Taktikler", Ortadoğu Etütleri, 14-2 (2022): 265-268

How ISIS Fights: Military Tactics in Iraq, Syria, Libya and Egypt

Omar Ashour, Edinburgh, Scotland, UK: Edinburgh University Press,

ISBN: 9781474438223, p. 256, £14.99.

Reviewer: Yusuf Can Ayaz

Received: 10/06/2022

Accepted: 10/06/2022

Citation: Ayaz, Y., "How ISIS Fights: Military Tactics in Iraq, Syria, Libya and Egypt", Middle East Studies, 14-2 (2022): 265-268

كيف يحارب داعش: التكتيكات العسكرية في العراق وسوريا وليبيا ومصر

عمر عاشور، ادنبره، اسكتلندا، المملكة المتحدة: منشورات جامعة ادنبره، ISBN: 9781474438223، جنيه استرليني. 14.99. عدد الصفحات 256

المحرر: يوسف جان أياز

تاريخ القبول: 2022/06/10

تاريخ الاستلام: 2022/06/10

الاقتباس: أياز، ي.، "كيف يحارب داعش: التكتيكات العسكرية في العراق وسوريا وليبيا ومصر"، دراسات الشرق الأوسط، 14-2 (2022): 265-268

Ortadoğu'da birden fazla ülkede alan hâkimiyetine varacak ölçüde kontrol sağlayan terör örgütü Irak Şam İslam Devleti'nin (İŞİD) ele alındığı eserde, spesifik olarak İŞİD'in askerî taktikleri incelenmektedir. Yazar konuyu askerî taktikler odak noktasından ele almış olmasına rağmen, farklı perspektiflerden de bakarak sosyolojik, politik, ekonomik çıkarımlarla varsayımlarını güçlendirmektedir. Bu çerçevede yazar, kitabın ilk bölümünde temel taktikleri tartışmış, ikinci bölümünde Irak'ta, üçüncü bölümünde Suriye'de, dördüncü bölümünde Libya'da, beşinci bölümünde Mısır'da İŞİD'in savaş tarzını incelemiş ve altıncı bölümde İŞİD'in sahip olduğu taktiksel avantajları değerlendirmiştir.

Yazar, İŞİD'in temel taktiklerini tartıştığı ilk bölümde birkaç yıl boyunca birden fazla devlete karşı savaşırken özellikle Irak ve Suriye'de geniş alan hâ-

* Yusuf Can Ayaz: Doktora Öğrencisi, Polis Akademisi-TR, yusufcanayaz9@gmail.com ORCID: 0000-0002-1483-2866

kimiyeti kurmasını örgütün dayanıklılığına bağlamaktadır. Bu durum yazarın bahsettiği gibi örgütün dayanıklılığıyla ilişkili olsa da kapasite bakımından IŞİD'in dayanıklılığı bu mücadeleyi açıklamak için yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle örgütün özellikle bölge halkını sosyolojik olarak iyi okuduğunu ve örgütün, askerî dayanıklılığının yanı sıra ideolojik doktrininin kuvvetli olduğunu da göstermektedir. Örgütü nicelik bakımından inceleyen yazar Haşdi Şabi ve Peşmerge de dâhil olmak üzere Irak güvenlik güçleri, Uluslararası Koalisyon gibi birçok askerî birime dayalı verileri kullanarak "1 IŞİD'li teröriste karşı ortalama 10 asker" düştüğünü belirterek gayri nizami harp yöntemlerinin savaşı uzatmak konusundaki başarısına dikkat çekmiştir. Ayrıca yazar, 20. yüzyılın son çeyreğinde ayaklanma hareketlerinin silahlı mücadeleyi yürütme konusunda yakaladıkları başarıları örneklendirerek IŞİD'e karşı mücadelenin yürütülmesini sağlam temeller üzerinden değerlendirmiştir. Bu çerçevede, ayaklanma ve ayaklanmaya karşı koyma literatüründen faydalanarak bu hareketlerin, halk tabanında popülaritesi genişledikçe başarıya daha fazla yaklaştıklarına işaret etmiştir. Yazar IŞİD'in bu stratejiyle, kitabın yazıldığı 2021 yılı itibarıyla yok edilememesinin yanı sıra kendisini yenileyerek Mozambik ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi ülkelerde de kendisine yer bulduğunu belirterek konvansiyonel ordulara karşı nispeten zayıf olan bu tip yapıların, taktik ve stratejik olarak; bölge halkının etkisizliği, ayaklanmacının yaratıcılığı ve uygun stratejik etkileşimler sayesinde güç kazandıklarını belirtmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde Irak'ta IŞİD varlığına dikkat çeken ve IŞİD'e karşı verilen mücadeleyi değerlendiren yazar, 2014 yılı öncesinde de Irak'ta radikal unsurların varlık gösterdiğini ve bu durumun, başta militan kaynağı olmak üzere IŞİD'e çeşitli avantajlar sunduğunu belirtmektedir. Eserde kendi topraklarının tamamında otoriteyi sağlayamayan ve mezhepsel olarak bölünmüş olan Irak'ın, IŞİD'in stratejilerinin uygulanması için örgüt tarafından uygun bir bölge olarak görüldüğü saptanmaktadır. IŞİD'in uzun soluklu varlığını; örgüt içi düzenlemelerin örf ve ihtiyaçlara göre yapılması, farklı coğrafi bölgelerden militan temin ederek süreklilik sağlanması, IŞİD'e bağlı grupların özgüven seviyelerinin yüksek olması gibi değişkenlere bağlayan yazar, Uluslararası Koalisyon ve Irak güvenlik güçlerinin çabalarıyla IŞİD'in 2016 yılından sonra savunma pozisyonuna geçtiğini belirtmektedir.

IŞİD'in Suriye'deki faaliyetlerinin ele alındığı üçüncü bölümde, Suriye iç savaşının başladığı 2011 yılından 2013'e kadar askerî hareketlilik içerisinde yer alan militanların, 2014 yılında IŞİD'in sıçramasına giden süreçte etkili oldukları belirtilmektedir. Dolayısıyla eserde, Suriye iç savaşının IŞİD için uygun zemin hazırladığına dikkat çekilmektedir. Bu süreçte yapılan faaliyet-

lere değinen yazar, militanların; istihbarat toplama, benzer ideolojik altyapıya sahip örgüt ve kişileri örgüte kazandırma, yağma, muharebe deneyimlerine sahip kişilerle operasyonları yönetme, askerî beceri ve yöntemler hususunda gerçekleştirilecek transferi güçlendirmek ve bilgi yayımını kolaylaştırmak gibi konularda gelişme kat ettiklerini belirtmektedir. Bu sayede IŞİD'e bağlı teröristlerin kısa sürede tüfekten tanka kadar konvansiyonel silah yağmalayarak askerî kapasitesini arttırdığını belirten yazar, teröristler tarafından kurulan atölyelerde sivil araçların askerî amaçlarla kullanımı için çalışmalar yapıldığını aktarmıştır. Bu maksatla kamyonetlere obüs yerleştirildiğini ifade etmektedir. Yazar bu taktik yöntemleri IŞİD'e yönelik örneklerle aydınlatmasına rağmen örgütün, bu düşünce modeline nasıl sahip olunduğuna ilişkin yeterli saptama yapmamıştır. Nitekim bu yöntem IŞİD'in öğrenen bir örgüt olduğunu göstermekte ve örgütün, savaş alanında yaşanan gelişmeleri yakından takip ettiğini göstermektedir.

Libya'da IŞİD varlığının değerlendirildiği dördüncü bölümde, 22 Haziran 2014'te Derne'de yer alan İslami Gençlik Şura Konseyi adı verilen yerel örgütün IŞİD'e bağlılığını açıklamasıyla Libya'da IŞİD etkisinin başladığı belirtilmektedir. Yazar, İkinci Libya İç Savaşı'na (2014-2020) denk gelen bu bağlılık hamlesinin, savaş konjonktüründen hareketle uygun zemin bulunduğunu öne sürmektedir. Yazar, IŞİD'in Libya'daki askerî modelini Suriye ile özdeşleştirmekte ve birey/grup odaklı yaklaşımlarla benzer ideolojiye sahip toplulukları bünyesine dâhil ettiğini, rejime ait araçları yağmaladığını, Libya dışından savaş tecrübesine sahip teröristleri bölgeye gönderdiğini, özellikle taktik gelişmelerin transferi için bilgi paylaşımını sağlamaya çalıştığını tespit etmiştir.

Mısır'da IŞİD varlığının incelendiği beşinci bölümde özellikle 2016 yılının ilk altı ayında Mısır'da saldırılarını yoğunlaştıran IŞİD'in, Sina merkezli saldırılar düzenlediği ve bu bölgedeki Mısır kuvvetlerinin gücünü azaltmak için farklı bölgelerde eylemlere giriştiği saptanmıştır. Bölgede kullanılan bazı yerel teröristlerin önceki süreçte Irak'ta Ebu Bekir el-Bağdadi ile tanışmış olduğunu belirten yazar, ideolojik bağa dikkat çekmekte ve IŞİD'in bölgede yerel radikal İslamcı unsurları bünyesine kattığına işaret etmektedir. Ancak buna karşın Mısır'ın tarihsel olarak gayri nizami harp yöntemlerine aşina olduğunu ve Suriye ve Libya gibi ülkelere nispeten Mısır'da devlet otoritesinin tesis edilmiş olduğunu vurgulamaktadır. Bu doğrultuda 2013 yılında darbe ile hükûmeti ele geçiren yönetimin, IŞİD'e karşı güçlü olduğu vurgulanmaktadır. Bu çerçevede Kahire'nin Sina'daki mücadelesini; baskı, istihbarat/muhbir ağı ve propaganda olmak üzere üç temel üzerine inşa ettiğinin altını çizmektedir.

2020 yılına gelindiğinde IŞİD'in neredeyse ele geçirdiği tüm kontrol alanlarını kaybetmesi IŞİD'i zayıflatmış ve örgütün, kendisinden önce var olan benzer ideolojik eğilimlere sahip birçok örgüt gibi kapasitesini yitirmesine sebep olmuştur. Yazar, esere ilişkin genel değerlendirmelerinde taktik yenilikler açısından örgütün dinamik yapısına işaret etmektedir. Bu doğrultuda örgütün güçlü yönlerinin operasyonel düzeyde ihtiyaca uygun hiyerarşik sistem ve taktik düzeyde esnek örgüt yapısı olduğunu ortaya koymaktadır. IŞİD'in faaliyet gösterdiği bölgeyi iyi okuyarak devşirdiği yerel insan gücünün savaş yöntemleri ve istihbarat desteği bakımından örgüte önemli katkıları olduğunu vurgulayan yazar, eserin farklı kısımlarında bu yerel insan gücünün kullanımının bölge halkı tarafından örgütün kabul edilebilirliğini arttırdığını ve halk tabanını etkilediğini tespit etmiştir. Bunun ötesinde örgütün moral gücünün uzun soluklu bir mücadele verebilmesini kolaylaştıran bir unsur olduğunu belirten yazar, moral güce ilişkin saptamalarını, geleneksel savaş alanındaki çalışmalarıyla bilinen Carl von Clausewitz'e dayandırarak IŞİD'in moral gücünün, örgütün faaliyetlerinin üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Bu moral değer in örgütün dağılma sürecinde de etkili olduğunu belirten yazar, dağılma sürecinde birbirinden ayrılan teröristlerin birbirleriyle olan irtibatlarını sürdürerek devam ettirdiklerini tespit etmiştir. Bu çerçevede bölgesel konjonktürü kullanarak kendisine alan açan IŞİD'e karşı mücadelede silahlı mücadele, lojistik bağlantıların kesilmesi, istihbarat desteği gibi temel unsurların yanı sıra örgütün, bölgedeki halk tabanından destek bularak insan kaynağı sağlamasının engellenmesi için marjinalleştirilmesinin gerektiğine de vurgu yapmıştır.